

Hoe kies je de juiste executeur?

Veel mensen kiezen ervoor een executeur te benoemen in hun testament. Hij of zij zorgt voor de afwikkeling van je nalatenschap. Vaak is het een van de kinderen, of de kinderen gezamenlijk. Regelmatig wordt ook een externe executeur benoemd, met het idee dat een onafhankelijk persoon de nalatenschap zonder gedoe kan afhandelen. Maar daarmee geef je wel alle regie uit handen aan een buitenstaander. Waar moet je opletten bij de benoeming van een executeur?

Grofweg zijn er drie soorten executeurs die je kunt benoemen in je testament:

- de uitvaartexecuteur (1 ster)
- de beheersexecuteur (2 sterren)
- de executeur-afwikkelingsbewindvoerder (3 sterren).

Hoe meer sterren, hoe meer bevoegdheden. De *uitvaartexecuteur* regelt de uitvaart en dan zit zijn werk erop. Hij heeft alleen bevoegdheden als het gaat om de kosten van de uitvaart. Die worden betaald uit de nalatenschap.

Een *beheersexecuteur* heeft de taak om de nalatenschap

te beheren en de schulden te voldoen. Zo'n executeur mag de nalatenschap beheren, maar doet niet de verdeling onder de erfgenamen. Wel mag hij spullen uit de nalatenschap verkopen om eventuele schulden af te betalen. Ook het betalen van de erfbelasting valt onder zijn taken. Als zijn taak erop zit, kunnen de erfgenamen de erfenis verdelen.

De *executeur-afwikkelingsbewindvoerder* heeft de meeste bevoegdheden. Hij doet hetzelfde als de beheersexecuteur en verdeelt bovendien de nalatenschap. Dat kan hij doen zonder de erfgenamen te raadplegen. Dat geeft zo'n executeur heel veel macht en invloed en

zet de erfgenamen min of meer aan de zijlijn: afwachten tot de executeur-afwikkelingsbewindvoerder zijn werk heeft gedaan. Er gelden wel regels: zo mag hij de erfgenamen niet benadelen of schade toebrengen. Gebeurt dat wel, dan is hij daarvoor aansprakelijk.

Conflict in de familie

Klinkt misschien overzichtelijk, maar de praktijk is ingewikkelder. Fred Schonewille, nalatenschapsmediator, ziet in zijn praktijk heel wat zaken voorbij komen waarbij een conflict is ontstaan tussen de erfgenamen en de executeur. 'De oorzaken van die conflicten zijn heel verschillend', vertelt hij. 'De ene keer gaat het bijvoorbeeld om een nalatenschap waarbij een van de kinderen is benoemd tot executeur-afwikkelingsbewindvoerder. Dat is al snel een basis voor problemen, omdat daardoor de een veel meer te zeggen heeft dan de ander. En niet iedereen kan omgaan met macht die hem/haar is gegeven: machtsspelletjes zijn dan soms het gevolg. Terwijl de opsteller van het testament waarschijnlijk de bedoeling heeft gehad om snelle afhandeling van zijn/haar nalatenschap mogelijk te maken. De andere kinderen moeten vertrouwen op de goede intenties van hun broer of zus. Ze kunnen zich achtergesteld of zelfs benadeeld voelen en zijn afhankelijk van hun broer of zus om inzicht te krijgen in hoe de nalatenschap precies wordt afgehandeld.'

Dan maar een externe?

Een ander veel voorkomende constructie waarbij problemen ontstaan is de benoeming van een externe executeur. 'Dat gebeurt vaak als er ook een klein (familie)bedrijf is dat in de nalatenschap valt', legt Fred uit. 'Dan wordt vaak de accountant of financieel adviseur tot executeur-afwikkelingsbewindvoerder benoemd, "want die heeft verstand van de cijfertjes en kent het bedrijf". Maar het is maar de vraag of dat de juiste man of vrouw is om alle macht in handen te geven. Het zorgvuldig afhandelen van een nalatenschap vraagt om veel meer dan alleen verstand van de cijfers. Erfrecht is echt een specialisme en het meenemen van de erfgenamen in het proces en ze op een lijn krijgen is ook een vak op zich. De accountant alle macht in handen geven maakt ook dat er weinig of geen controle meer is op wat hij in het verleden heeft gedaan. Hij kan keuzes maken waar de erfgenamen het niet mee eens zijn. Zo was er bijvoorbeeld een nalatenschap waarbij een externe executeur-afwikkelingsbewindvoerder al vrij snel besloot het ouderlijk huis te verkopen om de schulden, inclusief erfbelasting, te voldoen. De kinderen waren het daar als erfgenamen volstrekt niet mee eens, zij wilden eerst onderzoeken of het mogelijk was om via een hypotheeklening het benodigde geld te verkrijgen, zodat het huis in de familie kon blijven. Het huis vertegenwoordigde ook een veel grotere waarde dan de schulden die betaald moesten worden en de erfbe-

lasting wilden ze ieder zelf voldoen ten laste van hun eigen vermogen. Maar de executeur-afwikkelingsbewindvoerder was niet voor rede vatbaar en voerde zijn besluit uit. De kinderen moesten machteloos toezien hoe het huis waarmee ze zich emotioneel sterk verbonden voelden door de executeur verkocht werd.'

Ingrijpende keuze

Zo zijn er talloze voorbeelden waarbij het benoemen van een executeur niet goed uitpakte in de praktijk. 'Het is een heel ingrijpende keuze', stelt Fred Schonewille, 'die vaak gemaakt wordt zonder goed de consequenties te overzien. De erflater doet het vaak met de beste bedoelingen, bijvoorbeeld om de kinderen onderling gedoe te besparen of om de afwikkeling makkelijker en minder beladen te maken: "daar wil ik ze niet mee belasten". Maar je moet je als erflater goed afvragen welke rol - en hoeveel macht - je een executeur wilt geven, en wie je die rol toebedeelt. Waarschijnlijk is de eerste die zijn vinger opsteekt voor de klus, niet de beste man of vrouw op deze plek.'

Ga in gesprek met elkaar!

Hoe kun je dan komen tot de juiste keuze voor een executeur en zijn bevoegdheden? Fred Schonewille: 'Het beste wat je kunt doen is er al ruim voor het overlijden van de erflater over in gesprek te gaan met de erfgenamen. Wat moet er allemaal gebeuren als het zover is? Hoe zien zij die afhandeling voor zich? Wat willen en kunnen ze zelf? Vertrouwen ze elkaar genoeg om het onderling af te handelen, dus zonder executeur? Of zijn ze het er allemaal mee eens dat een van hen de aangewezen man of vrouw is om dat op zich te nemen? Als ze liever een externe executeur hebben, wat mag die persoon dan wel of niet?'

Bezint eer ge benoemt!

Een ander goed idee is om, zeker als er al spanningen tussen de beoogd erfgenamen bestaan of te voorzien zijn, de afwikkeling van de nalatenschap vanaf het begin te laten begeleiden door een nalatenschapsmediator. Daarmee wordt een veilige en effectieve setting gecreëerd en kun je veel miscommunicatie en conflicten voorkomen en daarmee onderlinge rechtszaken en alle daarmee samenhangende kosten. Hiervoor is de zogenoemde *vredesclausule* ontwikkeld die een erflater in zijn/haar testament op kan nemen. Fred Schonewille: 'Het is een onderwerp waar je goed over moet nadenken. Te vaak gebeurt het dat er een executeur wordt gekozen op basis van veronderstellingen, zonder dat daarover is overlegd met alle betrokkenen. Met alle gevolgen van dien. Een niet onaanzienlijk deel van de zaken die ik in mijn mediationpraktijk tegenkom, zijn ontstaan door een onbetrouwbare, ondeskundige of onhandige executeur. Of door een van de erfgenamen meer bevoegdheden te geven dan de anderen. Hét recept voor verstoorde familierelaties. Mijn advies: bezint eer ge benoemt!' ■

► Fred Schonewille, nalatenschapsmediator.